

קנין קרקע באכילת פירות 22

1. בבא בתרא כט: "אמר רבא אכלה כולה" עד "ההוא דאמר ליה לחבריה"
2. רמב"ם הל' מכירה א:טו, טז וראב"ד
3. בבא בתרא נז. "והרי אכילת פירות" עד "אלא אמר רב נחמן" ורשב"ם ד"ה והרי אכילת פירות
4. בבא בתרא מב. "נעל וגדר" עד סוף המשנה ורשב"ם ד"ה נעל
5. בבא בתרא נג. "א"ר אסי א"ר יוחנן נתן צרור" עד "וא"ר אסי א"ר יוחנן שתי שדות"
6. תוס' בבא בתרא נב: ד"ה נעל "ומה שפי' נמי" עד "וכן מוכח לקמן"
7. מגיד משנה הל' מכירה א:טו "ונראה שדעת רבנו" עד "ודין צחיח סלע"
8. בבא בתרא נג: "אמר רב עמרם האי מילתא" עד "אמר ר"ש" ורשב"ם ד"ה הציע מצעות
9. רמב"ן קידושין כב: ד"ה מתני' בחזקה
10. ר"י מיגש בבא בתרא נג: ד"ה הא
11. שיטה מקובצת בבא בתרא נג: ד"ה אבל בשיטה מתחילת דבריו עד "עוד מסתברא ליי"
12. פסחים ד. "תנינא המשכיר בית" עד "בעי מיניה"
13. תוס' פסחים ד. ד"ה אם
14. קרבן נתנאל פסחים פרק א:ב אות ד

קנין קרקע באכילת פירות 22

- 1. בבא בתרא כט: "אמר רבא אכלה כולה חוץ מבית רובע - קנה כולה חוץ מבית רובע. אמר רב הונא בריה דרב יהושע: ולא אמרן אלא דבר זריעה היא, אבל לאו בר זריעה היא - קני לה אגב ארעא. מתקיף לה רב ביבי בר אבוי: אלא מעתה, צונמא במה יקנה? אלא באוקומי בה חיותא ומשטחא בה פירי, ה"נ איבעי ליה לאוקומי בה חיותא, אי נמי משטחא בה פירי**
- 2. רמב"ם הל' מכירה א:טו,טז**
הלכה טו
 היתה הקרקע צחיח סלע שאין בה לא גדר ולא פרצה, ואינה בת זריעה, הרי החזקה שקונה אותה שטיחת פירות או העמדת בהמה שם וכיוצא בזה משאר התשמיש. +/השגת הראב"ד/ היתה הקרקע צחיח וכו'.
 א"א הא מילתא לא מיחוורא דהא חזקה אכילת פירות היא ואכילת פירות לא מהני אלא כנגד טענה אבל למיקנא בה ארעא לא קני אלא מידי דמהניא לארעא כעין נעל וגדר עכ"ל. +
הלכה טז
 המוכר שדה לחבירו ונכנס בה הלוקח זרעה או נרה, או שאסף פירות האילן או זמרו וכל כיוצא בדברים אלו הרי זה קנה שהרי החזיק ואין אחד מהן יכול לחזור בו, וכן אם אסף המוכר סל של פירות ונתן ללוקח, קנה הלוקח מיד בחזקה, שהרי גילה דעתו שהקנה לו שדה זו קניין גמור ונעשו פירותיה שלו. +/השגת הראב"ד/ יכול לחזור בו וכו'. א"א כל זה הולך על הדרך שכתב עכ"ל. +
- 3. בבא בתרא נז. "והרי אכילת פירות" עד "אלא אמר רב נחמן"**
 והרי אכילת פירות, דבנכסי חבירו קנה, בנכסי הגר לא קנה
- ורשב"ם ד"ה והרי אכילת פירות**
 והרי אכילת פירות - לקיטת הפירות דבנכסי חבירו קנה אם אכל הפירות שלש שנים דהויא אכילת שלש שנים במקום עדות שקנה הקרקע זו מן הבעלים כדאמרן בכוליה פירקין
- 4. בבא בתרא מב. "נעל וגדר" עד סוף המשנה**
 נעל וגדר ופרץ כל שהוא הרי זו חזקה
ורשב"ם ד"ה נעל
 נעל - עשה דלת
- 5. בבא בתרא נג. "א"ר אסי א"ר יוחנן נתן צרור" עד "וא"ר אסי א"ר יוחנן שתי שדות"**
 א"ר אסי א"ר יוחנן: נתן צרור והועיל, נטל צרור והועיל - ה"ז חזקה. מאי נתן ומאי נטל? אילימא נתן צרור וסכר מיא מינה, נטל צרור ואפיק מיא מינה, האי מבריא ארי מנכסי חבירו הוא! אלא, נתן צרור - דצמד לה מיא, נטל צרור - וארוח לה מיא
- 6. תוס' בבא בתרא נב: ד"ה נעל "ומה שפ"י נמי" עד "וכן מוכח לקמן"**
 ומה שפ"י נמי דלא קני בנעילת דלת לא משמע כן בגיטין בהזורק (דף עז: ושם) דקאמר תיזיל איהי ותיחוד ותפתח אלמא בנעילה לחודה קניא שלא היתה יכולה לעשות מנעול דבשבת היה ואפי' דאסור לקנות בשבת בשכ"מ שרי שלא תטרף דעתו עליו כדאמר לקמן ולא דמי נעילת דלת למבריא ארי דדוקא נתן צרור דסכר מינה מיא הוא דאמר בסמוך דהוי מבריא ארי אבל הכא שנועל בפני כל אדם ואין מניח אדם ליכנס מוכח מילתא שהבית הוא שלו וקני בנעילה לחוד

7. מגיד משנה הל' מכירה א:טו "ונראה שדעת רבינו" עד "ודין צחיח סלע"

ונראה שדעת רבינו ז"ל דלא בעינן מידי דמועיל לקרקע אלא כשהלוקח אינו נהנה אבל כשהלוקח נהנה ודעת אחרת מקנה ודאי קנה וגדולה מזו נעל הבית שהרי זו חזקה שהרי הוא נועל בפני כל אדם כדרך שאדם עושה בשלו וכל שנועל כדרך שהבעלים נועלים בתיהם כדי למנוע מהן רגל כל אדם הרי זו חזקה וטעם זה כתבוהו המפרשים וזהו שאמר הרב למעלה גבי נעל שהרי זה נשתמש בו שימוש המועיל וא"כ כ"ש לאכילת פירות או כל הדברים שהבעלים נהנין דרך הנאת הקרקע או משתמשין דרך שימוש

8. בבא בתרא נג: "אמר רב עמרם האי מילתא" עד "אמר ר"ש"

אמר רב עמרם: האי מילתא אמר לן רב ששת, ואנהרינהו עינין ממתניתא: המציע מצעות בנכסי הגר - קנה. ואנהרינהו עינין ממתניתא, מאי היא? דתניא: כיצד בחזקה? נעל לו מנעלו, או התיר לו מנעלו, או שהולך כליו אחריו לבית המרחץ, והפשיטו, והרחיצו, סכו, גרדו, והלבישו, והנעילו, והגביהו - קנאו

ורשב"ם ד"ה הציע מצעות

הציע מצעות - ושכב שם על הקרקע בנכסי הגר קנה ואף על גב דלא היינו נעל וגדר ופרץ שלא תיקן שום תיקון בקרקע אלא שנהנה גופו מן הקרקע ששמשו הקרקע הוי חזקה ונראה בעיני דמהכא ילפינן דנפקא לן קרקע נקנה בחזקה בקדושין מהאי קרא ושוב בעריכם אשר תפשתם במה תפשתם בישיבה ועוד מדכתיב וירשתם אותה וישבתם בה במה ירשתם בישיבה והיינו בכלל ישיבה כששוכב על הקרקע

9. רמב"ן קידושין כב: ד"ה מתני' בחזקה

מתני' בחזקה. פי' נראה לי שאין חזקת עבדים אלא לפי מה שהם, כגון שהנעילו מנעלו וכל אלו המוזכרים בגמרא דאינון שמוש עבד לרב, וכן שלוף לי מסנאי ואמטינהו לגו ביתאי שמוש עבדות הוא כדאמרינן (כתובות צ"ו א') חוץ מהתרת מנעל וסנדל, וכן הולכת כליו לבית המרחץ כדאמרינן (תו"כ פ' בהר) לא תעבוד בו עבודת עבד שלא יוליך כליו אחריו לבית המרחץ, אבל אמר לו תפור לי עשה עמי מלאכה הוי ליה אכילת פירות ואינה קונה בקרקעות כדאיתא בפרק חזקת הבתים (נ"ד א') ואינה קונה נמי בעבדים, והגביהו לרבו, דקני בין בעבדים בין בקרקעות כדגמרינן מיניה (ב"ב נ"ג ב') המציע מצעות בנכסי הגר, ההיא נמי הנאה היא שהוא בגופו נהנה מן הקרקע, הא אכילת פירות ותשמישי צרכיו כגון שטיחת פירות ורעיית בהמה לא קני כלל, והרב ר' משה ז"ל משתבש אפילו באכילת פירות, ודאמרינן לקמן (כ"ו א') במה תפשתם בישיבה, היינו מציע מצעות, א"נ נעל וגדר הוא שאי אפשר לישיב בארץ בלא גדרות ותיקונין, ומצאתי בירושלמי המוכר בית לחבירו כיון שצבר לתוכו קנאו, ואין זה דרך גמרא שלנו, וכן אמרו שם כיון שמסר לו מפתח קנה, ובדין (ב"ק נ"ב א') מסקינן דלא קנה אלא דכמאן דאמר ליה לך חזק וקני הוא

10. ר"י מיגש בבא בתרא נג: ד"ה הא

הא דאמר רב עמרם: הא מילתא אמר לן רב ששת, ואנהרינהו עינין ממתניתא פירוש מדקתני בברייתא כיצד בחזקה וכו' הרחיצו והלבישו. כלומר הלבישו הרב לעבד שהוא דומיא דמציע מצעות בנכסי הגר

11. שיטה מקובצת בבא בתרא נג: ד"ה אבל בשיטה מתחילת דבריו עד "עוד מסתברא לי"

אבל בשיטה לא נודע שם מחברה כתוב וזה לשונה: המציע מצעות כו'. פירש רשב"ם ז"ל ושכב בהם כיון שנהנה מגוף הקרקע. ולא מחוור לי שאם כן עיקר מילתא ליתא בגמרא. אלא מסתברא לי הציע מצעות בלבד מפני שמיפה הנכסים דומיא דסיוד וכיור ומה שלמדו בגמרא זה מעבד המיפה לרבו הכי קאמר כמו שעבד דאורחא דמילתא שהוא מיפה לרבו ולא רבו לו קנה בו היפוי שהוא אורחא דמילתא הכי נמי בקרקע אורחא דמילתא הוא שהרב יפה הקרקע ולא הקרקע לאדון שאינו בעלי חיים קנה בו היפוי שהוא אורחא דמילתא

12. פסחים ד. "תנינא המשכיר בית" עד "בעו מיניה"

תנינא: המשכיר בית לחבירו, אם עד שלא מסר לו מפתחות חל ארבעה עשר - על המשכיר לבדוק, ואם משמסר לו מפתחות חל ארבעה עשר על השוכר לבדוק

13. תוס' פסחים ד. ד"ה אם

אם משמסר המפתח - פירש"י דמסירת המפתחות קונה ואין נראה לר"י דהא אמר במרובה (ב"ק עט.) כשם שקרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה כך שכירות [קרקע] נקנה בכסף וכו' ולא אמרי' דמהני מסירת המפתח אלא כמאן דאמר לך חזק וקני כדאמרינן בהפרה (ב"ק נב. ושם) ומפרש ר"י דהכא שמסר לו המפתח ולא החזיק ומי שיש בידו מפתח כשחל י"ד חייב לבדוק דאותו שאין בידו מפתח איך יכנס ויבדוק מיהו אם הפקיד אדם מפתח ביתו אצל אדם אחר אינו חייב הנפקד לבדוקו אלא דוקא כשרוצה להחזיק בבית ולקנותו [וע"ע תו' ב"ק נב. ד"ה כיון ותו' ב"ב נב: ד"ה נעל]

14. קרבן נתנאל פסחים פרק א:ב אות ד

ואם. כיון דהוא רוצה להחזיק בבית ולקנותו והמפתח בידו חייב לבדוק דאותו שאין בידו המפתח איך יכנס ויבדוק תוס'. ורש"י פי' דמסירת המפתח קנה ור"י השיג על רש"י מהא דאמרי' במרובה ד' עט כשם שקרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה כך שכירות נקנה בכסף ובשטר ובחזקה ולא אמרי' דמהני מסירת מפתח אלא כמאן דאמר לך חזק וקני כדאמרי' בפ' הפרה דף נ"ב ע"א. ואפשר ליישב פירש"י דהא לא אמר כשם שקרקע אינה ניקנת אלא בג' דרכים כך שכירות. אלא דקאמר דהני ג' קנינים שכירות ג"כ נקנה בהם ועדיפא יש לשכירות דמסירת מפתח קנה והיינו טעמא דבשכירות אינו קונה הבית כי אם לדור בו ולכנוס שם כלי תשמישיו וכיון דמסר לו המשכיר המפתח א"כ יכול להניח שם כליו ולדור שם. משא"כ במכירה שמכר לו כל הבית מתהום ארעא ועד רקיע וגוף הקרקע שעומד הבית עליו על זה לא מספיק מסירת המפתח עד שיחזיק בו בא' מג' דרכים דהוי כהחזיק בגוף הקרקע והבית וק"ל